

«وطن امروز» گزارش می‌دهد: رسانه‌های غربی درباره جزئیات بسته اروپایی برای حفظ برجام چه می‌گویند؟

نفت در برابر کالا = SPV

گروه سیاسی: آخرین امید دولت ایران برای زنده نگه‌داشتن برجام، راهکار ویژه مالی اروپا برای ارتباط مالی بین این اتحادیه و ایران است. حالا چند ماه از زمانی که فدریکا مومگرینی، در حاشیه‌ی اجلاس سازمان ملل خبر این سازوکار مالی را داده بود، می‌گذرد اما به نظر می‌رسد اروپا – اگر هم تمایلی به این کار داشته باشد- در تدارک دیدن و اجرایی کردن این راهکار تعلل فاحشی می‌کند. از یکسو ماجرای میزبانی از این سازوکار مالی توسط بانکها و رابط‌های ویژه مالی برای کشورهای اروپایی باعث وقت‌کشی در اجرای این سازوکار شد و از سوی دیگر شرکت‌های اروپایی نیز با روی دست گرفتن تابلوی تهدیدهای وزارت خزانهداری ایالات‌متحده تمایلی به انجام تجارت با ایران ندارند.

به گزارش «وطن امروز»، سؤال دیگری که در این باره وجود دارد، عزم اروپایی‌ها برای اجرایی کردن راهکار ویژه مالی است، چرا که در بحث‌های اخیر وزرای خارجه اتحادیه اروپایی و برخی تحرکات انگلیس و فرانسه دیده می‌شود که آنها در عین حال که می‌گویند به دنبال دور زدن تحریم‌های آمریکا علیه ایران هستند، در تدارک اعمال تحریم‌های جدید علیه کشورمان به بهانه‌های حقوق بشری هستند. تلاش ناکام انگلیس، فرانسه و آمریکا برای کشاندن پرونده موشک‌های ایرانی به شورای امنیت سازمان ملل – آن‌هم بدون دلیل موجه – نیز حکایت از مواضع دوگانه اروپایی‌ها در قبال ایران دارد. بااین حال، مروری بر اظهارنظرهای اروپایی‌ها و مسئولان آمریکایی و همچنین نگرانی مقامات ایرانی در وزارت امور خارجه نشان می‌دهد باید درباره اجرایی شدن این راهکار ویژه مالی و اثرگذاری آن در اقتصاد ایران با احتیاط نظر داد. بویژه وقتی مقامات آمریکایی اعلام کردند سازوکار مالی اروپا عملاً کارایی خاصی برای دور زدن تحریم‌های ایران ندارد، اراده و انگیزه اروپا برای همکاری با ایران و مقابله با تحریم‌های آمریکا زیر سؤال خواهد رفت.

اظهارات اخیر گوردن ساندلند، سفیر ایالات متحده در اتحادیه اروپایی در گفت‌وگو با فرانس ۲۴ در همین راستا رزیابی می‌شود. ساندلند با اشاره به ایجاد کانال مالی ویژه اروپا با ایران، این راهکار را غیرقابل اجرایی دانست و گفت: «ما موفقیت بسیار بزرگی در تمام جهان داشته‌ایم و توانستیم بسیاری از تاجر و کشورها را قانع کنیم که منافعشان ایجاب می‌کند با ایران معامله نداشته باشند. پس هر راهکاری که

اروپا دارد اجرایی می‌کند، در نهایت بدون استفاده مالی می‌ماند و به درد نمی‌خورد». وی همچنین در پاسخ به این سؤال که آیا آمریکا قصد دارد کشورهایی را که میزبان این کانال مالی ویژه می‌شوند تحریم کرده یا تحت‌فشار بگذارد، گفت: «این مساله درباره میزبانان نیست، درباره کسانی است که از آن استفاده می‌کنند. استفاده‌کنندگان از این کانال مالی جرمیه می‌شوند. ما کاملاً به‌صورت شفاف بیان کرده‌ایم هر کس که با ایران تجارت داشته باشد، نمی‌تواند با آمریکا نیز تجارت داشته باشد».

■ محدود شدن SPV به کمک‌های بشردوستانه
نشریه فارین افرز چند روز قبل گزارش مفصلی منتشر و بیان کرد در صورتی‌که راهکار اروپا برای باز کردن راه معاملات تجاری با ایران جنبه بشردوستانه بگیرد می‌تواند برخی تحریم‌های آمریکایی را طوری دور بزند که ترامپ نیز نتواند اقدامی در مقابل آن انجام دهد. این راهکار شاید در ابتدا خلاقانه به نظر برسد اما در نهایت دیده می‌شود که راهکارهای تجاری با ایران بر این اساس تنها برای همان معاملاتی که مرتبط با فعالیت‌های حقوق بشری است مفید واقع شده و نمی‌تواند سیستمی را طراحی کند که بدون توجه به تحریم‌های آمریکایی انواع معاملات تجاری با ایران شکل گرفته و اجرایی شود، البته این همان راهکاری است که اروپایی‌ها نیز مدت زیادی به دنبال آن بودند. یعنی راهکاری که هم بر اساس آن مدعی شوند برای نجات برجام از سرگ اقدام کرده‌اند و اینگونه جمهوری اسلامی را تشویق به اجرایی کردن بیشتر تعهداتش در برجام کنند و هم به‌گذاری شمشیر داموکلس خودشان را همیشه بالای سر ایران نگه‌داشته و سعی کنند برای مصون ماندن از مجازات‌های وزارت خزانهداری آمریکا، تنها در شرایطی «خاص» و بیشتر تحت عنوان کمک‌های بشردوستانه مرادفات اقتصادی محدود با ایران داشته باشند. این راهکار بدین ترتیب طراحی‌شده است: سیستم کانال مالی ویژه اروپا بر محور ارائه خدمات برای «جبران خسارت» فعالیت می‌کند. SPV با نظارت بر پرداخت‌ها و دریافت‌ها

■ ■ ■

آمریکا چندان هم نمی‌تواند به دیده

حقوق بشری به این راهکار نگاه کند، چراکه برخلاف گفته‌های رسمی

مسئولان ایالات‌متحده– مانند

مایک پمپئو، وزیر خارجه ترامپ که

بیان کرده بود تحریم‌ها مردم ایران

را هدف قرار نمی‌دهد– مساله اصلی

برای آمریکا بالا بردن هزینه‌های

زندگی در ایران و تحت‌فشار

گذاشتن خانواده‌هاست تا بلکه

بتوانند اعتراضات و آشوب‌هایی در

درون ایران ترتیب دهند

است که اگرچه این کار می‌تواند صادرات با ایران را تسهیل کند اما برای خرید نفت ایران، اروپایی‌ها همچنان در مضیقه خواهند بود. این بدین معناست که ایران به‌ واد‌کننده کالاهای اروپایی تبدیل می‌شود اما در عوض نمی‌تواند برخی نفت خود را به این کشورها بفروشد. بر این اساس، مسئولان اروپایی نیز به‌ صورت غیرعلنی بیان کرده‌اند این راهکار نمی‌تواند راه برای خرید نفت از ایران را برای اروپا بگشاید. آنها با این حال بر این عقیده‌اند اگر

میهنیاسی

تعداد «راهکارهای ویژه مالی» یا SPVها زیادت‌ر شود، به دلیل پیچیدگی کار و افزایش معاملات با ایران شاید بتوان به تعادلی در زمینه صادرات و واردات رسید و فکری به حال مراحل بعدی کرد. از این جهت آنها معتقدند در نخستین اقدام، SPV باید برای امور حقوق بشری مورد استفاده قرار گیرد. اروپایی‌ها معتقدند در وهله اول شاید لازم نباشد مالی‌ای بین ایران و اروپا انتقال یابد و بدون فشارهای تحریمی بر بانک‌ها، نقل‌وانتقالات مورد نظر انجام و برنامه کالا در برابر نفت اجرایی شود.

■ دور زدن تحریم‌ها و وضع تحریم‌های جدید!
سایت خبری «یواس نیوز» اما چندی پیش از زوایسه‌ای دیگر به مشکل ارتباطات بین ایران و اتحادیه اروپایی پرداخته و بیان کرده است در حالی‌که اتحادیه اروپایی و بویژه کشور فرانسه سعی دارد ایران را در مساله حقوق بشر تحت‌فشار بگذارد، نمی‌توان گفت آیا سایر سیاست‌هایش درباره دور

زند تحریم‌های آمریکایی می‌تواند اجرایی شود یا نه. این سایت خبری با اشاره به دیدار وزرای خارجه این اتحادیه در بروکسل که ابتدای ماه جاری میلادی برگزار شده بود، نوشته است: «در این جلسه وزرای خارجه اتحادیه اروپایی از اقدامات تحریمی فرانسه در مقابل اقدامات تروریستی ایران حمایت کرده‌اند». اشاره این سایت به اتهامی است که چندی پیش

دیگر کشورهایی را که مورد تاییدش نیست، به آنها دیکته کند؟ برجام به نفع امنیت اروپا بود، حالا باید برای امنیت‌شان هزینه کنند». همچنین علی‌اکبر صالحی ۵ آذر در دیدار میگل آریاس کانبته، مسؤول انرژی اتحادیه اروپایی از عواقب ناگوار عدم تعهد اروپا سخن گفت و تاکید کرد: در صورتی‌که توافق هسته‌ای از هم پاشیده شود، هیچ کشوری از آن سود نخواهد برد و «هرچ و مرج حاکم خواهد شد». عباس عراقچی نیز که در ۷ ماه گذشته بیشترین راینزنی‌ها را با اروپایی‌ها داشته و در نهایت به تأییدی از اروپا رسیده بود، ۲۸ آبان ۹۷ در همایش تحولات منطقه و نظام بین‌الملل تهدید کرد: «اگر اروپا فکر می‌کند منطقه غرب آسیا بدون برجام امن‌تر است، می‌تواند امتحان کند. منطقه ما کلکسیون‌ی از مسائل و مشکلات دارد، آیا اروپا تحمل موج جدید تروریسم و مهاجرت و شروع بحران هسته‌ای را دارد؟». عراقچی پیش از آن هم در یک گفت‌وگوی تلویزیونی مشابه این تهدید را مطرح کرده و گفته بود: «اروپایی‌ها که امنیت‌شان با امنیت منطقه غرب آسیا تقریباً گره خورده و یک موج مهاجرت همه چیزشان را به هم می‌ریزد، می‌دانند که امواج جدید چگونه خواهد بود. آنها توانایی‌های ما را می‌دانند». این نوع اظهارات مسئولان دیپلماسی دولت که طی هفته‌های گذشته به دفعات مطرح شده، موید این گزاره است که دولتی‌ها برای الزام اروپا جهت عمل به تعهداتش هیچ دستاویز حقوقی و مذاکراتی نداشته و به ناچار از برگ برنده ایران در منطقه که امنیت است

در حال خرج کردن هستند. به عبارت دیگر مسئولان از اروپایی‌ها می‌خواهند به تعهدات اقتصادی خود عمل کرده و با تحریم‌های آمریکا همراه نباشند چون در غیر این صورت امنیت اروپا تهدید می‌شود. به همین خاطر هم هست که ظریف، صالحی و عراقچی هیچ‌گاه با استناد به مذاکرات ۷ ماهه با اروپا یا قراردادی بین‌المللی به اروپا فشار نمی‌آورند، زیرا

فرانسه به ایران وارد کرد و مدعی شد جمهوری اسلامی تلاش داشته است در نشست منافقین در پاریس بمب‌گذاری کند. فرانسوی‌ها ادعا کرده بودند دولت ایران در این ماجرا دست داشته و آلمان نیز به همین ترتیب یکی از دیپلمات‌های ایرانی را در حالی که هنوز در منصب خود قرار داشت به همین اتهام و برخلاف مقررات بین‌المللی بازداشت کرد. در عین حال دیپلمات‌های غربی روز جمعه به روزنامه فایننشال تایمز گفته‌اند وزرای خارجه کشورهای اتحادیه اروپایی قرار است در نشست بعدی خود در بروکسل درباره تحریم ایران به پانه ادهای مطرح شده جدید علیه ایران در دانمارک با یکدیگر رایزنی

انجام دهند. مشخص نیست خروجی این نشست تحریم‌های جدید علیه ایران باشد یا نه اما به نظر می‌رسد لابی آمریکا در اتحادیه اروپایی پشت در این باره فعال شده است. این تلاش‌ها برای ایجاد روند منفی در روابط اتحادیه اروپایی و ایران با بیابنه ۱۵۰ نماینده پارلمان اروپا همراه شد که خواستار مبارزه با نقش و نفوذ ایران در منطقه خاورمیانه شده و درباره مسائل حقوق بشری ایران نیز ابراز نگرانی کردند. وب‌سایت آمریکایی در ادامه با اشاره به این اقدامات اروپا بیان کرده است اروپا نمی‌تواند در یک زمان ۲ روند متفاوت در پیش بگیرد؛ یا باید برای تحت‌فشار گذاشتن ایران از آمریکا پیروی کند یا اینکه به فکر نجات اقتصاد این کشور بعد از تحریم‌های ترامپ‌باشد.

منطقه مختل خواهد شد. تهدیدی که در عمل نتیجه داد و بسیاری از کارشناسان، تصمیم آمریکا برای معافیت ۸ کشور از واردات نفت ایران را نتیجه همان تهدید سردار سلیمانی می‌دانند. سردار سرلشکر قاسم سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ۱۳ تیرماه یعنی یک روز پس از آنکه حسن روحانی در سوییس تهدید نفتی را مطرح کرد، نامه‌ای به حسن روحانی نوشت و از موضع او در سوییس حمایت کرد اما پیامی که این نامه به بیرون از کشور مخابره کرد بسیار حائز اهمیت بود. «وطن امروز» ۱۴ تیرماه در گزارشی با عنوان «مز‌گشایی نامه حاج قاسم به روحانی» درباره تهدید نفتی ایران نوشت: «… اینکه این نامه از سوی سردار سلیمانی، فرمانده نیروی قدس سپاه پاسداران (و نه سایر فرماندهان ارشد نظامی ایران) نوشته شده قابل تامل است. اگر تا پیش از این تصور می‌شد سیاست نظام برای جلوگیری از تحریم نفتی، به تهدیدها در خلیج‌فارس و تنگه هرمز محدود می‌شود اما نامه حمایت‌آمیز سلیمانی به روحانی می‌تواند این پیام را مخابره کند که سیاست ایران استفاده از همه ظرفیت‌های خود در منطقه است تا اگر زمانی صادرات نفت ایران متوقف شد، از تمام این ظرفیت استفاده شود تا منابع صادرات نفت سایر کشورهای منطقه شود. نیروی قدس سپاه پاسداران در منطقه غرب آسیا از عراق تا ساحل مدیترانه و از جنوب تا بابل‌المندب و سواحل عمان و یمین نفوذ چشمگیری دارد. این نفوذ در صورتی‌که مورد استفاده قرار گیرد، می‌تواند فرآیند تولید نفت دشمنان ایران در منطقه را براحتی مختل کند».

■ اشتباهات راهبردی دیپلمات‌ها تا کی ادامه دارد؟

البته این مساله که در چند سالی اخیر مسئولان دیپلماسی همواره سر میز مذاکرات شکست خورده و برای جبران مافات از دستاوردهای نیروهای نظامی خرج کرده‌اند نیز موضوعی مهم و قابل تامل است. مذاکرات ۷ ماهه با اروپا برای حفظ برجام اکنون در شرایطی به نفس‌های آخر خود رسیده که اروپایی‌ها در این مدت به خواسته خود که باقی‌ماندن ایران در برجام و تعطیلی صنایع هسته‌ای بود، رسیده‌اند بدون اینکه امتیازی به ایران داده یا حداقل کانال ویژه مالی برای تبادلات با ایران را راه‌اندازی کنند. علاوه بر آن از ابتدای این مذاکرات نیز تدبیر مشخصی از سوی دستگاه دیپلماسی به کار گرفته نشد تا در صورت خلف وعده طرف مقابل، ایران بتواند به یک اهرم حقوقی و نه امنیتی و نظامی تکیه کند. این اشتباه محاسباتی وزارت امور خارجه البته قبیل از آن و در جریان مذاکرات ایران و ۵۱۰ هم تکرار شد و در شرایطی که یک نهاد مشخص (آژانس بین‌المللی انرژی اتمی) برای راستی‌آزمایی ایران تعریف شده بود، هیچ عامل حقوقی بازدارنده برای طرف مقابل تعریف نشده؛ اشتباهی راهبردی که پس از خروج آمریکا از برجام و بازگرداندن تحریم‌ها نمایان شد و دولت برای اعتراض، شکایت از آمریکا را به لایه برد آن هم با استناد به عهدنامه مودت که مربوط به قبل از انقلاب بود!